

**Uteksaminerte
hovedfagskandidater
august/september 2003**

Hallberg, Nina Charlotte: Kvinner i norsk topp-politikk 1945-2002. En studie av kjønns spesifikke rekrutteringsmønstre i Storting og regjering.

Kvalsøren, Heidi: The Quest for Civilian Supremacy. A Comparative Analysis of Post-Transitional Argentina and Chile.

Midthassel, Siv: Work, Pension and Reform: A Comparative analysis of Norway and Denmark in light of OECD Recommendations.

Myren, Marianne Janet Kirkebø: Ny krise eller ny vekst i Latin-Amerika? Privatisering av statlige bedrifter og politiske reaksjoner i Chile, Argentina og Mexico i årene 1975-2000. Privatiseringens effekter på økonomisk og politisk/demokratisk utvikling i Latin Amerika.

Pedersen, Jørgen: Demokrati, normativ teori og emperi. En undersøkelse av begrepet kommunikativ rasjonalitet.

Samsset, Ingrid: Natural Resources and the Duration of War. The Experiences of Angola and the Democratic Republic of Congo, 1998-2003.

Urban, Eric Lyngdal: EU og Østerrike: Sanksjoner og implikasjoner. En analyse av bakgrunnen for innføringen og opphevelsen av de bilaterale sanksjonene fra EUs 14 øvrige medlemsland mot Østerrike i 2000.

Hittil i år er 17 hovedfagsstudenter uteksaminert.

Gjestestudent

Natalia Vennikova (f.1983) født og oppvokst i Moskva, studerer sammenliknende politikk på det Statlige Universitetet for Internasjonale Forhold i Moskva (MGIMO). Hun fikk stipend fra Forskningsrådet og kom som utvekslingsstudent til Institutt for sammenliknende politikk for en tre måneders periode.

Her tar hun mastergradskurs og jobber med en oppgave om norsk petroleumspolitik med fokus på statens opptreden som eieren av petroleumressurser og den største aksjeposten i Statoil.

Natalia Vennikova kan treffes på tlf. 55 58 97 29 eller e-post: Natalia.Vennikova@student.uib.no

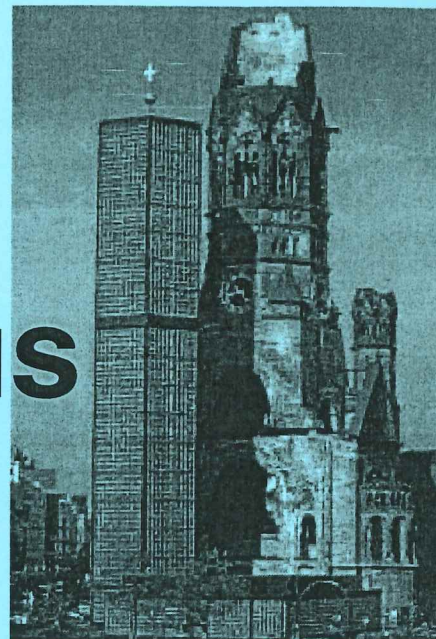
Erasmus

opphold ved
FU Berlin

Freie Universität Berlin er en av de mest populære utenlandske samarbeidsinstitusjoner som Institutt for sammenliknende politikk har. Hvert semester drar flere studenter fra UiB til Berlin for å studere statsvitenskap på tysk.

Hva møter så disse studentene i Berlin? FU er et av Tysklands største universitet med ca 45.000 studenter. Det statsvitenskapelige instituttet er blant de beste og det er svært vanskelig for tyskere å komme inn her. Det er derfor et ettertraktet og respektert institutt. Man blir tilbudt et stort spekter av seminarer når man selv skal sette sammen sin timeplan for å få nødvendige vektall. Her er det noe for enhver smak, alt fra internasjonal politikk og politiske teorier, til komparativ politikk og tysk politikk. Seminartilbudet varierer fra semester til semester. Undervisningen er seminarbasert, dvs at timene innledes med en presentasjon av et tema av studentene og fortsetter med diskusjon. På grunnlag av denne presentasjonen, som er på 15-30 min, og en skriftlig oppgave settes karakteren. Det er altså ikke vanlig med skriftlige eksamener som vi kjenner hjemmefra. De fleste seminarer holdes på tysk, men noen seminarer går også på engelsk. Universitetet tilbyr språkkurs gjennom semesteret, men forhåndskunnskaper i tysk bør man likevel ha.

I de fleste seminarer tilbys et kompendium med artikler som er pensum. Færre bøker blir benyttet, men mer artikler. Utgifter til studiemateriell holdes på denne måten også nede, da det er billig å kopiere.

Nivået på seminarer er av ulik kvalitet, så det kan anbefales å delta på mange de første ukene for så å bestemme seg. Enkelte seminarer er også fylt til randen med studenter, så man må vurdere utbyttet man får. Det beste tipset er å snakke med de tyske studentene og forhøre seg med andre. Medstudentene er åpne og imøtekommende.

Berlin er blant de mest spennende storbyene i Europa, og det skal ikke mye til for å finne seg godt til rette her. Byens kulturtilbud er enormt og de aller fleste finner noe som faller i smak. Med studentrabatt på kino, teater, opera og konserter og et kollektivtransportnett som tar deg raskt og trygt hjem til alle døgnets tider, er det ingen grunn til å sitte inne og pugge tyske verb og preposisjoner. Tysk læres når man snakker det.

Et utenlandsopphold gir deg mye, så vel faglig som sosialt og kulturelt. Det kan på det sterkeste anbefales. Ta sjansen, du vil ikke angre!

Kjersti Arntsen, Erasmusstudent

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Faks: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
1. amanuensis Nina C. Raaum
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

3/03

SamPol aktuelt

Maktutredningen

Makten og demokratiet er sluttboka til Makt- og demokratiutgreiinga.

Den er skrevet av Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad og Per Selle.

Her trekker vi hovedlinjene etter fem års omfattende studier.

Vi konkluderer med at folkestyret som statsform er svekt. Det er snakk om forvitring heller enn omforming. Det representative demokratiet har tapt terreng og vi seier at dette ikke kan kompenseres gjennom ulike former for "tilleggsdemokrati", så som auka rettsleggjing, aksjonsdemokrati, deltakerdemokrati, forbrukerdemokrati m.m. Den breie samfunnsdeltakinga har endra form og ho er mindre politisk relevant enn før, samstundes som det felles verdigrunnlaget som samfunnsforma vår byggjer på er svekt. Vi syner dette gjennom å påpeika grunnleggjande endringar som følge av globaliseringa, som fører til auka rettsleggjing og sterkare marknadsmakt; endringar i det frivillige organisa-

sjonssamfunnet som fører til at folk flest i minkande grad er tilkople det representative systemet, og djuptgripande endringar i forholdet mellom stat og kommune, der "statleggjinga" tar krafta ut av lokaldemokratiet.

I somme av kommentarane som har kome til maktutgreiinga framstår vi som noko gamaldagse, og at vi slår inn dørrar som var om lag opne. Det blir hevda at vi ikkje forstår kvifor direkte deltakingsformer er betre og meir demokratiske enn dei representative, at rettsorienteringa nasjonalt og globalt er utelukkande av det gode, og vi forstår heller ikkje den nye nettverksøkonomien og internettet si involverande og desentraliserande kraft. Vi heng med andre ord igjen i det samfunnet som var og ser ikkje dei negative sidene ved dette samfunnet (så som behandlinga av minoritetsgrupper av ulikt slag og kvinners posisjon). Vi ser heller ikkje det ubehagelege i den store graden av homogenitet (og likskap) som var, og omfamnar ikkje den nye pluraliteten slik vi burde.

Noko kan det jo vera i dette, men det må ikkje hindra oss i å søkja etter kvalitative verdiar i det samfunnet som var og delvis framleis er. Noreg og Skandinavia har visse særtrekk som kan ha vakse fram noko tilfeldig, men som det kan vera god grunn til å verna om. Å hoppa på "det nye" uten å vurdere det kritisk i forhold til det som var og er, gjev ikkje innsikt, men derimot politisk korrekte overflatabetraktningar. Men somme som finn oss gamaldagse er nok også moderne i ei anna og mindre overflattisk tyding. Ein ser få verdiar i det som var og føler ikkje for ideen om representativt demokrati. Ein meiner det er historie fordi det ikkje kunne løysa dei problema vi tidlegare sleit med på ein god måte, og i alle høve ikkje dei problema vi no slit med. Demokrati i vanlig mening er for tungrodd og det produserer rett ofte ufor-

Nina C. Raaum instituttstyrer

Etter forslag fra styrer Stein Kuhnle vedtok instituttstyret den 12. september enstemmig at visestyret Nina C. Raaum overtar som instituttstyrer for resten av valgperioden (frem til 31.12.2004), og at styrer Stein Kuhnle blir visestyret for resten av valgperioden.

nuftige resultat, fordi folk ikkje har dei haldningane dei burde ha. Gjev oss heller direktedemokratiske ordningar lokalt, så får dei som har vit; dommarar, byråkratar og ekspertar – og globaliserte aktivistar frikopla folkeleg organisering og kontroll, fremma dei store og viktige spørsmåla. Ein argumenterer gjerne som om globaliseringa om lag er sluttført, og at nasjonalstaten er alvorleg svekt.

Vi meiner eit slikt syn er både feil og farleg. Globaliseringa er langt frå sluttført og staten står sterk. Stat og demokrati er i ferd med å skilja lag, fordi folkelege krav og interesser er svakare knytta til utøvinga at statsmakt enn tidlegare, men utan at statsmakta synest å vera særleg svekt. Årsaka er først og fremst at representative institusjonar som politiske parti, frivillige organisasjonar og næringslivs-samanslutningar, som har skapt permanente kommunikasjonskanalar mellom vanlege folk og maktapparatet til staten, er svekt. Dei blir erstatta av meir direkte deltakingsformer, der vi engasjerer oss når vi føler vi har ein særleg grunn til det. Resultatet er mangel på kontinuitet og stabilitet i deltakinga. Det fører til politisk sentralisering, men med mindre folkeleg kontroll og ettersyn. "Statleggjinga" av kommunesektoren, som pressar lokaldemokratiet, berre styrker dette.

Statens vekst og demokratiets fall skuldast både interne og eksterne endringsprosessar. Maktutgreiinga har

peika på mange av disse og det så pass tydeleg at vi vonar at det blir tatt på alvor av det politisk-administrative systemet og av media. Får det representative systemet vårt stadig mindre innhald – og det syner alvorlege alderdomstrekk no – vil det ikkje overleva. Forvitringa må vi ta på alvor om vi skal kunna verna om og tilpassa det nasjonale (og dermed også det lokale) til dei store globale utfordringane som ikkje minst små land står ovafor. Det er nemleg sjølve den demokratiske infrastrukturen som er svekt.

Kristin Strømsnes Folkets makt

Medborgerskap, demokrati, deltakelse.
Gyldendal Akademisk.
ISBN 82-05-32380-1.

Hvordan forholder nordmenn flest seg til demokratiet som samfunnsborgere og som deltakere i politikken? Hvor interessert, engasjert og aktiv er den gjennomsnittlige borger? Hvordan opplever den enkelte sine muligheter for politisk påvirkning? Og hvilke ressurser besitter gjennomsnittsnordmannen med hensyn til å kunne oppnå politisk innflytelse?

Dette er noen av spørsmålene som blir tatt opp i denne boken, som analyserer resultatene fra Makt- og demokratiutredningens Medborgerundersøkelse. Boken gir et oversiktsbilde over deltakelse både når det gjelder valg, parti- og organisasjonsarbeid og gjennom aksjoner, direkte kontakt og bruker-deltakelse. I tillegg til å se i hvilken grad den politiske deltakelsen og engasjementet varierer i forhold til sosiale ressurser, blir det lagt vekt på betydningen av politisk sosialisering, tilknytning til sosiale nettverk og den tid den enkelte har til rådighet.

Folkets makt viser at norske borgere mener at stemmegivning er den mest effektive måten å påvirke politisk. Samtidig er det totale bildet omkring politisk deltakelse og medborgerskap i ending. Selv om borgerne fremdeles er politisk engasjert, er det færre som deltar i aktiviteter knyttet til partier og tradisjonelle frivillige organisasjoner. Aksjoner, politisk forbruk og direkte kontakt med politikere, media og tjenestemenn blir mer vanlig. Spesielt interessant er spørsmålene om hvor stor tillit folk har til politikerne og det politiske systemet og i hvilken grad man synes partiene tar hensyn til hva folk flest mener.

Kristin Strømsnes er dr. polit i sammenliknende politikk og arbeider nå som forsker på Rokkansenteret.

Publikasjoner

Grendstad, Gunnar (2003).

"Reconsidering Nordic Party Space."

Scandinavian Political Studies, 26(3), 193-217.

The erosion of the social and economic bases underlying traditional party systems has led analysts to search for new cleavage structures undergirding present party systems. Meanwhile, analysts identify a range of issue dimensions which also bear on voters' party preferences. This article studies the degree to which grid-group theory's four political biases of hierarchy, egalitarianism, individualism, and fatalism can make inroads into the left-right dimension's stronghold in accounting for voters' party preference. The analysis draws on a 1999 survey in the five Nordic countries (N=4,832). The method combines voters' party preferences with their scores on issue dimensions, or political dimensions. Analyses show that conventional party families, with one exception, are not identified along any of the five political orientations. Only the five conservative parties are exclusively identified as a party family on the left-right dimension. Party preference is more closely associated with the left-right dimension than the political biases. Sweden has the purest and simplest party cleavage, whereas Denmark has the most composite one. Across the Nordic countries, the Green party family is most dissimilar, whereas the Progress siblings are most alike. The left-right dimension accounts well for differences between parties within polities, whereas political biases, and egalitarianism in particular, account well for differences between parties of similar origin across polities.

Teori og metode i samfunnsfagene på tysk

En av pensumbøkene som brukes i pensum ved innføringene til samfunnsvitenskapelig metode på SV-fakultetet (SV 100) er nå utkommet i tysk utgave på Westdeutscher Verlag: *Teorien und Methoden in den Sozialwissenschaften*. Boken er oversatt og utgitt av professor Ekkart Zimmermann ved Dresden Universität. Han har skrevet en introduksjon for tyske lesere, samt satt inn relevant tysk litteratur under de ulike kapitlene. Blant forfatterne er sampolene Lars Svåsand og Helge Østbye. Stein Ugelvik Larsen har redigert boken og skrevet innledningen og avslutningen.

Seminar

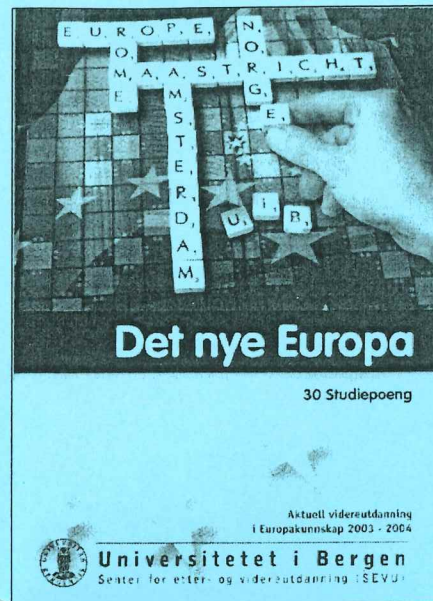
Democracy and Human Rights in Multi-ethnic Societies

The Sixth International Seminar "Democracy and Human Rights in Multiethnic Societies" took place in Konjic, Bosnia-Herzegovina, July 7-11, 2003. The Seminar was organized by the Institute for Strengthening Democracy in Konjic, and is one of the most important activities within the Project "The Politics of Democratic and Welfare Development in South Eastern Europe: a Network for Education and Research", supported by the NFR/SIU's Sør-Øst Europa-program. The project is administered by the Stein Rokkan Centre and directed by Stein Kuhnle and Dzemaal Sokolovic. This year 169 participants from 31 countries attended while 63 papers and presentations were submitted. The interest in the event was even much higher: 317 people from 57 countries wanted to come, but due to financial impediments many were not able to join.

However, there is reason for optimism regarding extended participation for the Seminar next year. The British Academy has decided to support participation of a group of British and Bosnian scholars and will finance two panels. The panels will be organized by Professor David Chandler, U.K, one of the frequent participants at the Seminar. In addition, an international group of scholars, in the field of Central and East European studies, centred in Vienna, took part and decided to permanently support the Institute and the Seminar in Konjic by publishing the selection of proceedings at their web site, known as "Kakanian revisited".

Ruhrgas

Det ny-etablerte Ruhrgas-programmet i statsvitenskap gir muligheter for norske master- og dr.grads-studenter, og forskere, til å søke stipend til studie/forskningsopphold i Tyskland. Det minnes om at førstkomende (nye) søknadsfrist er 10. oktober 2003, neste frist er 1. mars 2004. Mer informasjon om hele programmet finnes på hjemmesiden til Norges forskningsråd: www.forskningsradet.no, og fra programmets koordinator Kristin Eikeland Johansen (kej@forskningsradet.no)

Nytt videreutdanningstilbud fra Sampol

Sampol har i samarbeid med Senter for etter- og videreutdanning utviklet et nytt studium i Europakunnskap beregnet på ansatte i privat og offentlig sektor. Studieprogrammet fokuserer på europeiske integrasjonsprosesser og EUs rolle og utvikling i dagens Europa.

Kurset tar også for seg Norges forhold til EU og ser på hvordan dette forholdet har utviklet seg over tid. Programmet er oppdelt i tre moduler hvor undervisningen i den ene er lagt til Brussel. Du kan finne mer informasjon om kurset på www.europa.uib.no.

Stipendiat

Trude Holme

Med et ferskt universitetsstipend i lomma, skal jeg i fire år framover fordype meg i Ph.D.-studier ved ISF. Forskningsprosjektet mitt har fått arbeidstitelen "Opposition in One-Party Democracies: The Case of South Africa" og analyserer de institusjonelle vilkårene for parlamentarisk opposisjon i Sør-Afrika i løpet av innværende parlamentsperiode (1999-2004).

Hovedhensikten med prosjektet er å utvikle og utvide kunnskapen om betingelsene for opposisjon i flerkulturelle samfunn med en tallmessig og politisk overlegen befolkningsgruppe. Dette er tilfellet i Sør-Afrika, hvor regjeringspartiet ANC mangler kun ett mandat i nasjonalforsamlinga til å disponere et unilateralt beslutningsdyktig 2/3 flertall. Politiske observatører har i løpet av de siste åra pekt på en tendens til sentralisering av makt rundt president Mbeki, samt utvanning av skillet mellom utøvende og lovgivende myndighet. Enkelte frykter at Sør-Afrika er i ferd med å gli inn i en autoritær ett-partimodus hvor politisk pluralisme ofres under påskudd om nasjonsbygging og effektiv omforming av samfunnet. Det er på denne bakgrunn jeg skal sette fokus på vilkårene for institusjonalisert meningsdivergens slik den kommer til uttrykk gjennom opposisjonspartiene på den parlamentariske arenaen.

Innenfor statsvitenskapelig forskning er det en velkjent tese at institusjonell design kan fremme eller begrense tilgangen til makt. Ved å studere den formelle organiseringen av lovgivende makt i Sør-Afrika og forholdet til utøvende myndighet, vil jeg ikke bare granske institusjonelle skranker på opposisjonen, men også fraværet av regler og prosedyrer som positivt diskriminerer minoritetspartiene. Ambisjonen er å fylle et hull i eksisterende forskning som også har relevans for andre stater. På det afrikanske kontinentet har gjerne vilkårene for opposisjon vært vanskelig, fordi etniske og politiske motsetninger har vært "løst" ved hjelp av politisk ensretting og illegitim ett-partidominans. Ett aktuelt eksempel er det nylig avholdte flerpartivalget i Rwanda, hvor Paul Kagame og hans Rwanda Patriotic Front (RPF) vant 95 prosent av stemmene, godt hjulpet av konstitusjonell sentralisering av makt og knebling av opposisjonen.

Deler av stipendiatperioden vil tilbringes i Sør-Afrika, hvor jeg skal samle inn data gjennom blant annet å følge debatter i nasjonalforsamlinga og intervju parlamentarikere. Prosjektet bygger videre på temaer jeg har jobbet med tidligere, både på hovedfag ved Institutt for statsvitenskap og som vit.ass. og forsker tilknyttet Sør-Afrikaprogrammet ved Senter for menneskerettigheter, Universitetet i Oslo. De akademiske interessene mine omfatter foruten sørafrikansk politikk, regimeendringsprosesser og demokrati-problematikk generelt.

Våre studenter ved Fudan University

Institutt for sammenliknende politikk har i mange år satset på samarbeid med Fudan universitet i Shanghai, gjennom Nordic Center. Vi har dels hatt kurs i Nordic Politics og i den senere tid om European Politics. Dette har vært rettet mot undergraduates. Studentene skriver et essay på engelsk på slutten av kurset som vi setter karakter på. I tillegg har vi Masterkurs om kinesisk politikk ledet av Torstein Hjellum. Bildet nedenfor er fra kurset i European politics for høstsemesteret 2002. De som foreleste fra instituttet var Torstein Hjellum, Stein Kuhnle, Tor Midbøe og Stein Ugelvik Larsen (til venstre på bildet). Førte studenter deltok på forelesningene og gjennomførte kurset.

